

УДК 614.2:004.424:001.8

В.В. Скрип

Результати експертного дослідження щодо автономізації закладів охорони здоров'я

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України», м. Київ, Україна

Мета – встановити експертним шляхом можливість автономізації закладів охорони здоров'я Закарпатської області та переваги, ризики і перепони на шляху зміни їх правового статусу.

Матеріали та методи. При виконанні даного дослідження використаний експертний метод. Експертами виступили 34 незалежні спеціалісти. Оцінка кожної позиції експертами проведена за 10-бальною системою. Отримані під час соціологічного дослідження результати опрацьовані з використанням статистичних методів.

Результати. Встановлено переваги, ризики та перепони на шляху зміни правового статусу закладів охорони здоров'я з комунальних установ на комунальні некомерційні підприємства.

Висновки. Отримані результати дослідження рекомендовано використовувати при автономізації закладів охорони здоров'я.

Ключові слова: заклад охорони здоров'я, комунальна установа, комунальне некомерційне підприємство, перетворення, переваги, ризики, перепони, експертний висновок.

Вступ

Реформа системи надання медичної допомоги населенню в Україні передбачає автономізацію закладів охорони здоров'я [3]. Питання автономізації закладів охорони здоров'я відпрацьовувалися при виконанні в Україні проекту ЄС «Фінансування системи охорони здоров'я в Україні», який закінчився у 2006 р. [5].

Автономія передбачає: більшу свободу медичних працівників та закладів у прийнятті фахових медичних, управлінських та фінансових рішень; право застосовувати не заборонені законодавством альтернативні підходи до організації власної господарської діяльності, лікування, обстеження та інших видів обслуговування пацієнтів [4, 5].

Найважливіша за своїм значенням стратегія, можливість використання якої отримують автономізовані в результаті зміни господарсько-правового статусу лікарні – це організація своєї діяльності на основі контрактних (договірних) відносин, у тому числі з державою, яка є представником інтересів пацієнтів і виступає в цих відносинах як третя сторона-платник [4].

Відповідно до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» та Господарського кодексу України прийняття рішень, щодо зміни господарсько-правового статусу закладів охорони здоров'я є винятковою прерогативою відповідних місцевих рад [1, 6, 7].

У 2017 р. МОЗ України підготувало Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства [2].

Мета роботи – встановити експертним шляхом можливість автономізації закладів охорони здоров'я Закарпатської області та переваги, ризики і перепони на шляху зміни їх правового статусу.

Матеріали та методи

При виконанні даного дослідження використано експертний метод. Експертами виступили 7 науковців, з яких 3 доктори та 4 кандидати наук, 12 організаторів охорони здоров'я вищої атестаційної категорії, 5 представників органів місцевого самоврядування, 5 працівників економічних служб у системі охорони здоров'я, 5 представників громадських організацій. Усього 34 експерти. Оцінка кожної позиції експертами проводилася за 10-бальною системою. Найвища оцінка – 10 балів. Повністю негативна оцінка – 1 бал. Отримані під час соціологічного дослідження результати опрацьовані з використанням статистичних методів.

Результати дослідження та їх обговорення

На початку дослідження нами вивчено думку експертів щодо переваг роботи закладу охорони здоров'я в якості комунального некомерційного підприємства. Отримані результати наведено в табл. 1.

Аналіз наведених у табл. 1 даних вказує на те, що експерти основною перевагою вказаного процесу вважають зміну командно-адміністративної моделі управління закладом охорони здоров'я на договірні відносини між закладом охорони здоров'я та його власником (9,4 балу). До інших важливих переваг експерти віднесли наступне: формування стимулів для поліпшення якості медичного обслуговування населення та право утворювати об'єднання підприємств з іншими закладами охорони здоров'я (8,9 балу) і збільшення господарської та фінансової автономії (8,7 балу).

Далі вивчено та проаналізовано ризики перетворення закладів охорони здоров'я з комунальної установи в комунальне некомерційне підприємство. Отримані результати наведено в табл. 2.

Таблиця 1

Переваги комунального некомерційного підприємства над комунальною установою

Показник	Бал
Зміна командно-адміністративної моделі управління закладом охорони здоров'я на договірні відносини	9,4
Збільшення господарської та фінансової автономії	8,7
Фінансування ЗОЗ зі статусом підприємства на основі власного фінансового плану	8,2
Підвищення економічної ефективності використання активів	8,4
Формування стимулів для поліпшення якості медичного обслуговування населення	8,9
Збільшення управлінської гнучкості комунальних закладів охорони здоров'я	8,1
Право утворювати об'єднання підприємств з іншими закладами охорони здоров'я	8,9
Самостійне визначення внутрішньої організаційної структури	8,1

Таблиця 2

Ризики перетворення комунальної установи в комунальне некомерційне підприємство

Показник	Бал
Відсутність досвіду господарювання в умовах підприємства	9,8
Відсутність досвіду ведення кадрової політики в умовах підприємства	9,1
Фінансові ризики, в тому числі пов'язані з податками	9,6
Ризики, пов'язані з конкурсом на отримання замовлення, конкурентнонездатність	9,3
Зменшення рівня ресурсної підтримки місцевими органами влади	9,9
Скорочення медичного персоналу	8,5

Аналіз наведених у табл. 2 даних вказує на те, що основними ризиками перетворення закладів охорони здоров'я із комунальної установи в комунальне некомерційне підприємство експерти назвали такі: зменшення рівня ресурсної підтримки місцевими органами влади (9,9 балу); відсутність досвіду господарювання в умовах підприємства (9,8 балу); фінансові ризики, в тому числі пов'язані з податками (9,6 балу); конкурентнонездатність окремих закладів охорони здоров'я при проведенні конкурсу на отримання бюджетного фінансування, що може призвести до закриття закладу охорони здоров'я (9,3 балу). Значну тривогу у експертів викликає відсутність досвіду ведення кадрової політики в умовах підприємства (9,1 балу), що може призвести до значного скорочення медичного персоналу (8,5 балу).

Наступним кроком дослідження було вивчення та проведення аналізу перепон на шляху до перетворення комунальної установи в комунальне некомерційне підприємство. Отримані результати наведено в табл. 3.

Наведені в табл. 3 результати дослідження вказують на те, що серед основних перепон на шляху перетворення закладів охорони здоров'я з комунальної установи в комунальне некомерційне підприємство експертами визначені наступні: відсутність політичної волі у депутатів та неприйняття ними відповідних рішень (9,8 балу), в зв'язку з різним рівнем ресурсного забезпечення закладів охорони здоров'я колективи малопотужних закладів не дадуть згоду для проведення їх автономізації (9,4 балу), супротив медичних працівників та невідповідність оснащення закладів охорони здоров'я табелем оснащення (по 9,3 балу). Однією із важливих перепон для проведення автономізації закладів охорони

здоров'я експерти назвали відсутність ефективної комунікаційної політики (9,2 балу).

Таблиця 3

Перепони для перетворення комунальної установи в комунальне некомерційне підприємство

Показник	Бал
Недосконала нормативно-правова база	6,4
Неприйняття рішення Радами.	
Відсутність політичної волі в депутатів	9,8
Супротив медичних працівників	9,3
Супротив населення	8,7
Невідповідність будівель та споруд нормам	8,1
Невідповідність обладнання та устаткування табелю оснащення	9,3
Різний рівень ресурсного забезпечення.	
Колективи малопотужних закладів не дадуть згоду до автономізації	9,4
Відсутність ефективної комунікаційної політики	9,2

Висновки

Експертним шляхом встановлено переваги, ризики та перепони на шляху зміни правового статусу закладів охорони здоров'я з комунальних установ на комунальні некомерційні підприємства.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням процесу підготовки та проведення автономізації закладів охорони здоров'я.

Література

1. *Господарський кодекс України* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15&p=1260965554782960>. – Назва з екрана.
2. *Методичні рекомендації з питань перетворення закладів охорони здоров'я з бюджетних установ у комунальні некомерційні підприємства*. – Київ, 2017. – 54 с.
3. *Основні шляхи подальшого розвитку системи охорони здоров'я в Україні* / за заг. ред. В. М. Лехан та В. М. Рудого. – Київ : Вид-во Раєвського, 2005. – 168 с.
4. *Рекомендації щодо реорганізації системи медичної допомоги в Україні: базова проблематика і варіанти рішень // Сприяння реформі вторинної медичної допомоги в Україні : матеріали до заключної конференції Проекту ЄС, м. Київ, 17 грудня 2009 р.* – Київ : Представництво Комісії в Україні, 2009. – 36 с.
5. *Реформування системи охорони здоров'я в Україні: досвід проекту ЄС «Фінансування системи охорони здоров'я в Україні» // Серія посібників за заг. ред. А. Малагардіса, В. Рудого.* – Київ : СПД Шмельков М.Ю., 2006.
6. *Рудий В. М. Законодавче забезпечення реформи системи охорони здоров'я в Україні* / В. М. Рудий. – Київ : Вид-во «Сфера», 2005. – 272 с.
7. *Про місцеве самоврядування в Україні* : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0&p=1260965554782960>. – Назва з екрана.

Дата надходження рукопису до редакції: 12.04.2017 р.

Результаты экспертного исследования по вопросу автономизации учреждений здравоохранения

В.В. Скрып

ГУ «Украинский институт стратегических исследований
Министерства здравоохранения Украины»,
г. Киев, Украина

Цель – установить экспертным путем преимущества, риски, препятствия автономизации учреждений здравоохранения в Закарпатской области.

Материалы и методы. При выполнении данного исследования использован экспертный метод. Экспертами выступили 34 независимых специалистов. Оценка проведена по 10-бальной системе. Полученные результаты обработаны с применением статистических методов.

Результаты. Установлены преимущества, риски, препятствия к автономизации учреждений здравоохранения.

Выводы. Полученные результаты исследования рекомендовано использовать при проведении автономизации учреждений здравоохранения.

Ключевые слова: учреждение здравоохранения, коммунальное учреждение, коммунальное некоммерческое предприятие, превращение, преимущества, риски, препятствия, экспертный вывод.

The results of an expert study on the autonomization of health care institutions

V.V. Skryp

PE “Ukrainian Institute of Strategic Researches
MHC of Ukraine”, Kyiv, Ukraine

Purpose – to establish the advantages, risks, obstacles to the autonomization of healthcare institutions in the Transcarpathian region by expert means.

Materials and methods. In the implementation of this study, an expert method was used. The experts were 34 independent specialists. The evaluation is based on a 10-point system. The results obtained are processed using statistical methods.

Results. The advantages, risks, obstacles to the autonomization of health care institutions are established.

Conclusions. The results of the study are recommended to be used in the autonomization of health care institutions.

Key words: health care institution, communal institution, municipal non-profit enterprise, transformation, advantages, risks, obstacles, expert conclusion.

Відомості про автора

Скрып Василь Васильович – пошукувач ДУ «Український інститут стратегічних досліджень Міністерства охорони здоров'я України»; пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна.